בס"ד

השיעור השבועי

בהלכה ובאגדה

מפי הרה"ג רבי **מאיר סנדר** שליט"א

מו"צ בירושלים תובב"א ומח"ס 'דברי מאיר' ועוד

שיעור בהל' אלול, ר"ה [ב'], סוכות [ב'], תפילה, ברכות, שבת, כשרות, קידוש לבנה, פ' כי תבוא – ניצבים ועוד נמסר ביום ד' כ' אלול תשפ"ו – גיליון 379

פתיחה:

היום כ' אלול חל היארצייט של מרן הגאון ר' יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל - "הרב מפוניבז'" (נפטר בשנת תשכ"ט – לפני 47 שנה), הקים את ישיבת פוניבז' והקים עולה של תורה בארץ הקודש לאחר המלחמה הנוראה ממנה ניצל, ובמקום להתייאש הקים את הישיבה מחדש וכן דאג לפליטי המלחמה ע"י שהקים את "בתי אבות" פוניבז' בם התחנכו הילדים בעיר המלחמה ודאג להם כאב לבנו, הוא היה ראש ישיבה כבר בליטא בעיר פוניבז' כבר לפני המלחמה וכן היה רבה של העיר והעמיד כל ימיו תלמידים הרבה, כמו כן היה אוהב ומוקיר את התורה מאין כדוגמתו, שמעתי לפני כמה זמן ב"כותל המערבי" מהגאון ר' דוד זיכרמן שליט"א שסיפר את הסיפור הידוע על רבינו זצוק"ל עם תוספת נפלאה כפי ששמע מהרב בעצמו בהיותו בילדותו ב"בתי אבות" פוניבז' וכך סיפר להם הרב זצוק"ל: כשפרצה המלחמה הנוראה הלכתי למו"ר מרן הקדוש בעל "חפץ חיים" זיע"א ושאלתיו על העתיד ואמר לי מרן זצוק"ל את לשון הפסוק: "ובהר ציון תהיה פלטה והיה קודש", ומדברי הקדושים הבנתי שכאן בארץ ישראל לא ישלטו הזדים ותהיה פליטה! {אגב, זה היה לפלא בעיני תמיד כי בפסוק כתוב: "ציון" ובפשטות "ציון" זה ירושלים, והרב הבין שזה קאי על כל א"י והקים את ישיבתו בב"ב}, עד כאן המעשה הידוע, **והרב זיכרמן שליט"א הוסיף עוד דבר שאמר להם הרב בשם רבו מרן הח"ח זיע"א שביאר את הפסוק:** "ובהר ציון תהיה פלטה" בתנאי ש"והיה קודש" שיתנהגו כאן בא"י בקדושה ובטהרה! וזה תוספת חשובה מאוד!, זיע"א.

כמו"כ היום כ' אלול חל היארצייט של מרן הגאון הצדיק ר' אליהו לופייאן זיע"א משגיח של ישיבת "כפר חסידים" וישיבת "קמניץ" בירושלים, ומגדולי צדיקי הדורות (נפטר בשנת תש"ל – לפני 46 שנה, בארצייט הראשון עמד בראש הדור מפוניבז' זצוק"ל), רבינו היה גאון בתורה, קדוש וטהור, ובעל רוח הקודש כנודע, כבר בצעירותו זכה לגילוי אליהו הנביא ז"ל והמעשה נודע לאחר שרבינו זיע"א ביקר בימי אברכותו אצל הרה"ק בעל "שפת אמת" מגור זיע"א שהיה מגדולי הגאונים והצדיקים ובעל רוח הקודש בעצמו, וביקש את ברכתו, ותיכף שנכנס וביקש ברכה אמר לו השפ"א: "יונגערמן! (אברך) שזכה לראות את אליהו הנביא ז"ל ולהתברך ממנו צריך את הברכה שלי"! ורבינו הגיב ואמר:

"אדרבה, כזה רבי שיודע שאני זכיתי לגילוי אליהו הנביא ז"ל ממנו אני מעוניין בברכה"!..,

ובזקנותו סיפר רבינו שהמעשה היה כנראה בצעירותו בהיותו בעיר קלם שם התחנך והיה זה בערב שבת קודש אחת שאשתו חלתה מאוד ולא מצאו לה הרופאים מזור ורפואה והתייאשו ממנה, רבינו יצא לחצר ביתו ולפתע הגיע אליו אדם שרבינו לא ראהו מעולם ואמר לו: "אברך! מדוע אתה כל כך מדוכדך? קח עשב זה [והוא הראה לו על עשב בגינה] ותבשל אותו ותיתן לרעייתך לשתות ממנו ויוטב לה"!; ואח"כ נעלם האיש, ורבינו הבין שזה היה אליהו הנביא ז"ל, **קדושתו עד זקנה ושיבה אין לתאר וסיפר לי לפני שנים רבות הרה"ח ר' משה מיליקובסקי שליט"א [אחיו היחיד של כ"ק מרן האדמו"ר מאמשינוב שליט"א] שבשנותיו האחרונות בעת שהיה גר כאן רבינו בבית וגן [ברח' הפסגה 53 היכן שנמצא היום הגשר הירוק, מתחת ביתו של מו"ר מרן הגר"ע אויערבאך שליט"א]** מנעו ממנו בני ביתו לטבול במקווה טהרה כיון שהיה להם חשש על בריאותו כיון שהיה אז כבן 90 שנה, והוא היה בורח מהם באמצע הלילה והולך למקווה של אמשינוב וטובל, על אף שהיה קר, ואמר לי ר' משה שהוא זוכר אותו טובל וצועק: "קלט! קלט!" [קר! קר!], אך הוא היה טובל במסירות נפש ממש! **כן סיפר לי שכנו מו"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א שהוא זוכר את ברכת המזון שלו לעת זקנה שהיה אומרה בקול גדול מילה במילה בכוונה עצומה! על גודל שמירת העיניים שלו מסופר [וסיפרתי את זה בשבוע שעבר בעיר מודיעין שנסענו שם לחתונה והיה לציבור ניסיון בזה]** שרבינו בעת זקנותו עמד פעם בתחנת האוטובוס והנה הרים לפתע את ראשו וראה אישה אחת והוא הזדעזע ממש, ואמר לו המלווה: "הרי היא זקנה"? אמר לו רבינו זיע"א: "היא זקנה! אך היצר הרע לא זקן"!, **ידוע שבקלם היו נזהרים מאוד על כל הרמה של הראש והיה כל הרמת ראש וכל הבטה במחשבה והיו דורשים על הפסוק (ויקא) שכתוב על העקדה [שכעת בר"ה נקרא את זה להזכיר כזותה]:** "וישא אברהם את עיניו וירא וכו' היינו שכל ראייה של האבות וכל הרמת ראש הייתה במחשבה!, זיע"א.

כמו"כ היום כ' אלול חל היארצייט של הגה"צ ר' משה אריה פריינד זצוק"ל גאב"ד העדה החרדית (נפטר בשנת תשנ"ו – לפני 30 שנה), היה אדם גדול ופסקיו מובאים בספר "מאור השבת" להרב יאדלער שליט"א ועוד, כן היה אדם קדוש וטהור, לא השאיר אחריו זרע של קיימא, אך מוסדות ודברים הרבה קמו לזכרו וכגון: "ישיבת הרמ"א" – "קריית הרמ"א בית שמש" ועוד, זכיתי להשתתף בסעודת ההילולא שלו אתמול בבית המדרש הגדול סאטמר ברח' יואל בירושלים בהשתתפות מאות והיה דגים ובשר וכל מטעמים והיה שם סיום ש"ס משניות ע"י הגאון ר' שלמה יהודה הירש שליט"א חבר בד"ץ העדה החרדית, וסיום הש"ס ע"י הגאון ר' משה זאב זורגר שליט"א מו"צ העדה החרדית, וכן היו שם אדמורי"ם ורבנים חשובים, {ואח"כ הלכתי ל"כותל המערבי" והיה שם הכנסת ס"ת וסיום ספר הזוהר ע"י האדמו"ר ר' יאשיהו פינטו שליט"א ובנו ר' **יואל שליט"א ועוד, וא"כ היה הרבה סיומים אתמול, וזה מקרב את הגאולה], אני זוכר אותו היטב כשהיו באים בימי מועד להתברך ממנו והיה עומד במרפסת ביתו [הקיימת עד היום והיא בולטת מאוד] ברח' עזרא פינת רח' יחזקאל והיה מברך את כולם במאור פנים, היה תמיד מאיר פנים אף שבנים לא היו לו, נזכיר שם הדרש אתמול בסעודת ההילולא הגאון ר' אברהם כהנא שליט"א שהביא את הפסוק בקהלת ואמר שהביאור בזה** לא שלא נשאר מהאדם כלום, אלא שמבניו או תלמידיו רואים את הפעולות שלו! וכן רבינו שממשיכים את דרכו, זיע"א.

כעת נעסוק בפלפול, אגדות, והלכות בעז"ה:

א. גמרא בבא מציעא – שוכר בהמה להר והוליכה בבקעה, שומר שלקח את הבהמה לאגם ומתה, שומר שקיבל כסף ונתנו בצריף של ציידים, המכנה המשותף לכולם והביאור בזה.

השבוע דיבר מורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א בחבורה על הסוגיא שהתחלנו בה בשבוע שעבר בפרק השוכר את האומנין (ע"ח.) שעוסקת בעניין אדם ששכר בהמה מחברו על מנת לקחתה להר ולקחה לבקעה, וכן להיפוך, ומתה, שהוא יכול לטעון לו שהיא מתה מחמת ששינה ממה שהוא אמר מראש ולמשל: בגלל שהוא לקח אותה להר היא מתה מחמת המאמץ הגדול בעלייה להר, או שכיון שהוא לקח אותה לבקעה שם אין כל כך אוויר היא מתה, וכדו', **ורש"י (שם בסוף העמוד) מאריך הרבה בטענות אלו, ויש להקשות: הרי איתא בגמרא בבא קמא (מ"ו.):** "זה כלל גדול בדין המוציא מחברו עליו הראיה", ומה הראיה שבגלל זה היא מתה? אולי היא מתה כדרכה? **ובאמת הביא הרב שליט"א שכבר נחלקו בדבר מעין זה אביי ורבא בסוגי' בב"מ (ל"ו:) שעוסקת** באדם שלקח בהמה מחברו ולקחה לאגם ומתה, חד אמר שיכול לומר לו: "הבלא דאגמא קטלא" = היינו שהיא מתה מחמת האוויר שבאגם, וחד אמר שיכול לומר לו זה שלקח את הפרה: "מלאך המוות מה לי הכא מה לי התם" = היינו אתה צריך להוכיח שהיא מתה מחמת הלקיחה לאגם ולא כדרכו של עולם, **ותוס' מביא את זה כאן בסוגי'), והרב שליט"א הביא עוד גמרא מעין זה בב"מ (מ"ב.) העוסקת בעניין** אדם שקיבל כסף מחברו לשמירה והוא הניחו בצריף של ציידים הנקרא: "צריפא דאורבני", ובדעתו היה שזה מקום טוב לשמירה שהרי גנבים לא יחשבו שבכזה מקום פשוט ופתוח אנשים יניחו ממון רב, אמנם, כלפי שריפה הרי שזה נקרא פשיעה שהרי צריף העשוי מעץ יכול להישרף בקלות, **וכאן נכנסת הסוגיה לנידון הידוע של:** "תחילתו בפשיעה וסופו באונס" והיינו שהוא היה כבר פושע מעיקרא כיון שהוא לא חשש לשריפה, וממילא הוא יהיה חייב גם על האונס שזה הגנ**יבה** שזה לא היה לו להעלות על דעתו, [**ויש כאן בסוגי' (ע"ח.) עוד דבר שיש ג' דברים ממה היא מתה שלקחה להר: א.** מחמת האוויר שהיא לא רגילה לו, **ב.** מחמת "אבצנא" – היינו שהיא קיבלה התקף לב מחמת העלייה להר הקשה, **ג. רבא אמר** שיכול לטעון לו שבהר מצויים נחשים והם הרגו אותה, **(עי' בתוס' שם ורש"י לא ביאר, ומביאור התוס' משמע שהגי' היא: "רבא" ולא: "רבה" כי זה מסתדר עם שיטתו בעוד מקומות, וכמו שהביא בם בהגהות בצד הגמ' בשם הרי"ף, ואכמ"ל), והרב שליט"א האריך בסוגי' אלו הרבה וביאר את כולם שיש לחקור מה הוא החיוב של האדם הזה:** האם בגלל שהוא פשע הוא חייב, או שהוא חייב בגלל שהיא מתה, ובזה תלוי כל המחלוקות האלו, והיינו כאן בסוגי' העניין הוא שהוא יכול לטעון לו כל מיני טענות כיון שסברי' שהחיוב הוא מחמת זה שהוא פשע וממילא כל טענה שהוא יטען הוא צריך להביא ראיה שלא היה כך, שהרי הוא: "המוציא מחברו", ולגבי האגם בזה גופא נחלקו אביי ורבא מי הוא: "המוציא מחברו", שאם הטענה עליו היא מחמת זה שהיא מתה הרי שהוא יטען לו: "מלאך המוות מה לי הכא מה לי התם" ובכל גווני היא הייתה מתה, ואם הטענה מחמת זה שהוא פשע הרי שהוא יכול לטעון עליו טענות בכסוגי' ולומר לו: "הבלא דאגמא קטלא" והוא יצטרך להביא ראיה שלא מחמת זה מתה, וכל עוד הוא לא יביא ראיה הוא חייב לדעה זו גם בסוגי' וגם שם כיון שפשע, וכן ב"צריפא דאורבנא", והבן.

ב. רמזים על חודש אלול.

במוצאי ש"ק הקודמת נסעתי עם ידידי הרב אהרן שפיצר שיחי' מציון דוד המלך ע"ה ומה"כותל המערבי" ודיברנו בדרך על העניין של חודש אלול ואמרנו כל מיני רמזים לחודש זה ונאמר אותם כעת: א. ידוע מה שהביא רבינו האריז"ל זיע"א על הר"ת של חודש אלול את הפסוק: "אנה לידו ושמתי לך", **והנה הפסוק הזה מגיע ללמד אותנו** לנוס מהיצר הרע ולחזור בתשובה, ועוד, שהוא כתוב לגבי ערי מקלט וידוע שלערי מקלט בורח מי שהרג את רעהו בשוגג, וזה רומז על זה שגם אדם שעבר עבירות בשוגג יש לו לעשות תשובה בחודש זה – **כ"כ הפוסקים שהביאו דבריו, ב. עוד דרשו דורשי רשומות בר"ת אלול את הפסוק:** "איש לרעהו ומתנות לאביונים", והעניין בזה הוא כי זה רומז על עניני: "צדקה", ו"בין אדם לחברו", **ג. עוד הביאו את הפסוק:** "את לבבך ואת לבב" הרומז על "תשובה", **ד. עוד הביאו את הפסוק:** "אני לדודי ודודי לי", הרומז על "תפילה" שהיא "רינת דודים" (כלשונם), וא"כ יש בג' אלו את מה שאנחנו אומרים בימי הדין: "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה", **ה. עוד כתב הרה"ק ר' נחמן מברסלב זיע"א ("ליקוטי מוהר"ן") לרמוז בחודש זה את הפסוק:** "אז תשמח בתולה במחול ובחורים וזקנים יחדיו וכו', **והרמז בזה** שיש לעשות תשובה מתוך שמחה **וכדאיתא בגמרא יומא** והעושה כן זה גם סגולה לזיווג, והעניין שזה רומז על אלול הוא בגלל שמזלו הוא: "בתולה", **(וכן רמזתי את זה בפסוק:** "והוא אשה בבתוליה יקח", והבן). **ו. עוד הביאו בספרים בשם רבינו ר' חיים ויטאל זיע"א ואמר לי את זה לפני שנים רבות מו"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א שכתוב בפרשת שלח: "**ויתרו את הארץ", **וכתב התרגום:** "ואלילו ית ארעא" **(וכמו שאומר הבה"ח אליסף מרדכי שיחי'),** והיינו מלשון חיפוש לחפש בתוכו האם יש בו חטא ולתקנו, **ז. עוד רמז הרה"ק ר' נחמן מברסלב זיע"א בזה את הפסוק (חיי שרה):** "ואם לא תאבה האישה וכו' – אם נוצא את התיבה: "אם" יישאר אותיות: "אלול" במילים: "ואם לא" והיינו שבזכות עבודת חודש זה ועשיית תשובה יזכה האדם לזיווגו, ויתקיים בו: "תאבה האישה", והבן, **ואמרתי עוד ש"אם" זה בגימ': 41 וזה רומז על עבודת חודש זה שהוא מר"ח ועד יוהכ"פ וכולל ערב ר"ח שעושים בו תשובה בכל חודש וזה: 41 ימים! ח. עוד למדתי עם החברותא הבה"ח אליסף מרדכי שיחי' את מה שהביאה הגמ' במסכת נדרים והביאו את זה הפוסקים** שאדם שלא רוצה שיתקיימו נדריו של כל השנה יעמוד בערב ר"ה ויאמר התרת נדרים, וכן אנחנו נוהגים, **והביאו לזה הקדמונים (מובא בקישו"ע הל' ערב ר"ה) שיש לזה רמז בפסוק (ריש פרשת מטות):** "לא יחל דברו ככל" **ס"ת: "אלול"** לרמוז על זה שעושים התרת נדרים בערב ר"ה, **והקשתי:** צריך להבין מדוע זה ס"ת ולא ר"ת? **ונראה** שזה רומז נפלא: שהרי את התרת הנדרים הזאת עושים אותה בערב ר"ה, והוא היום האחרון של השנה ושל חודש אלול, ונרמז שפיר בס"ת לומר שבסוף אלול יש לעשות התרת נדרים, **ט. אני יוסיף כאן עוד דבר של ס"ת שהתחדש לי במוצ"ש עם ר' אהרן שיחי': אמרתי כבר פעם שהס"ת של הפסוק:** "ועלו מושיעים **בהר** ציון" **ס"ת: "מירון" לרמוז שבזכות התנא הקדוש רשב"י זיע"א יצאו מן הגלות ותבוא הגאולה (ובבחינת מה שמובא בזוה"ק על הזוה"ק:** "בדין ספרא יפקון מן גלותא ברחמי"), **וקשה:** מדוע זה נרמז בס"ת ולא בר"ת? **ומבואר כנ"ל:** כי זה יהיה באחרית הימים והיינו בזמן הגאולה, ולכן זה נרמז בסוף הפסוק, **שנזכה לזה במהרה בימינו, אמן!**

ג. פ' כי תבוא ופ' ניצבים – "ארור" ו"ברוך", - "אתם נצבים"

השבוע דיבר מורנו רה"י הגאון ר' אהרן וינר שליט"א בוועד השבועי על הפרשה הקודמת (כי תבוא) [והוספנו לזה את הפרשה הבאה (נצבים)] ועל חודש אלול והשתלבו כולם זה בזה: הוא הביא מעשה על ה"סבא מקלם" זיע"א שראה פעם בחלומו והנה רבינו יונה זיע"א מגיע למסור שיחה בישיבה והוא ביקש להיכנס לשיחה ולא נתנו לו רשות לזה, ובסוף הסכימו לו ואמרו לו שזה בזכות בנו **ר' נחום זאב זצוק"ל** והוא שאל את בנו: איזה מעשה מיוחד הוא עשה שהרשו לאביו להיכנס לשיחה של רבינו יונה? והוא היפך במעשיו ונזכר שהוא קנה נעליים חדשות שהיו פעם מצרך מאוד יקר, והוא ראה עני אחד מסכן שהולך יחף בקור הגדול שיש בליטא וברוסיה, והוא נתן לו את נעליו ונשאר ללא נעליו היקרות, והוא תלה בזה שבגלל זה נתנו לאביו להיכנס לשיחה של רבינו יונה בזכותו, **והקשה הרב שליט"א:** זה מובן שאדם שעושה חסד כה גדול שגובל במסירות נפש עבור יהודי אחר שיש לו זכות גדולה, אמנם מה זה קשור לאביו שבגללו הוא זכה להיכנס? **והוא ביאר עפ"י מה שקראנו בפרשה הקודמת (פ' כי תבוא) שכתוב בה** הברכות והקללות, והוא ביאר מה זה: "ברוך" ומה זה: "ארור"? "ברוך" זה אחד שע"י מעשיו ופעולותיו הוא לברכה לאנשים אחרים הלומדים ממנו לעשות מעשים טובים, וכן אדם שנותן לאנשים אחרים וכדו' שהוא "ברוך" היינו שהוא "לברכה" לעולם ולכל הסובב, ו"ארור" הוא להיפך ר"ל אדם שמשפיע רע על סביבתו והוא לקללה על כל הסובב ר"ל, והנה, המעשה שעשה ר' נחום זאב היה לברכה והשפיע על סובביו וגם על אביו ובזכותו זכה גם אביו בזכות לשמוע את ר' יונה! **והוא הביא עוד מה שכתב רבינו הרמב"ן זיע"א על הפסוק (שם):** "ארור אשר לא יקים א דברי התורה הזאת", היינו כפשוטו מי שאינו מגביה את הס"ת ומראה אתו לכל העם בהגבהה, ולפי"ז: "יקים" זה כפשוטו היינו להקים את התורה מהבימה, ע"י"ש **שהוא מביא ממסכת סופרים את מה שהובא ג"כ בשו"ע (ריש הל' קה"ת)** שיש למגביה של הס"ת להראות לעם את הכתב ימין ושמאל, עי"ש, ו"ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת" זה מי שמראה לעם את הכתב, **ורואים מזה את היסוד הנ"ל** ש"ברוך" זה מי שהוא ברכה לסובביים ומזכה אותם; ו"ארור" הוא להיפוך ר"ל, ואי"ז דווקא במעשים אלא אפילו אם רואים ממנו דוגמה הוא כבר בכלל: "ברוך" כי הוא לברכה לאחרים, וכן לא רק מי שמראה את הס"ת אלא גם מי שמראה לאחרים את התורה עצמה ודרכיה: **ואתמול ישבתי בתפילת שחרית ליד ידידינו הבה"ח אליעזר מרטין שיחי' ובעת ההמתנה לחזרת הש"ץ הוא פתח חומש שהיה לידינו [שהרי בחזרת הש"ץ אין ללמוד כמבואר במ"ב סי' קכ"ד ס"ז, עיי"ש ומי שרוצה לנצל את הזמן יכול ללמוד בכל מיני זמנים קטנים שיש ביום וכגון לפני חזרת הש"ץ בעת שממתינים לש"ץ וכדו'] ונפתח לו בפירוש רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א בפרשה הבאה (נצבים) על הפסוק:** "אתם נצבים היום כלכם" היינו שרמז רמז כאן הכתוב **למה שאמרו חז"ל:** "כל ישראל ערבים זה לזה", ועל זה רמז: "כלכם", עיי"ש, ואמרתי שזה ממש קשור לעניין הנ"ל שהרי כל אחד ע"י מצוותיו הוא לברכה לכל הכלל, וע"י העבירות להיפוך ר"ל, **ויש להוסיף לזה מה שאיתא בגמרא יומא** שכשראוים אדם שלומד תורה ומשאו ומתנו בנחת עם הבריות הבריות אומרות עליו: "כמה נאים דרכיו כמה מוקנים מעשיו" ונעשה קידוש ה', ועליו נאמר: "ישראל אשר בך אתפאר", ולהיפוך ר"ל נעשה חילול ה', ה"י, **והוא הביא ג"כ דברי זקנו מרן המשגיח הגה"צ ר' מאיר חדש זצוק"ל שאמר על הפסוק הכתוב לגבי אברהם אבינו ע"ה:** "והיה ברכה" – היינו אתה עצמך ע"י מעשיך תהיה ברכה לכל הסובב! והיינו בעצם המציאות שלו בעולם! וכן יש לאדם תמיד להביט האם הוא ל"ברכה" לסובבים או להיפוך ר"ל, וזה העבודה שלנו בחודש זה בפרט!.

ד. הל' תפילה – לעבור בצד המתפלל.

שאל אותי השבוע ידידי הבה"ח שמחה משה יחיאל ראובן הלוי לנט שיחי': מובא בשו"ע ומ"ב (סי' ק"ב) שאין לעבור לפני המתפלל **והביאו הרבה אחרונים (הובא שם)** שבצד המתפלל מותר לעבור, **והביא המ"ב בקצרה בשם הזוהר הקדוש** שהחמיר שלא לעבור גם בצד המתפלל, **והשאלה היא:** מה פוסקים בזה להלכה? **והנה, בפשטות זה מחלוקת הנגלה והנסתר שלפי הנגלה עיקר הטעם הוא** בגלל שברגע שהוא עובר לפני המתפלל הוא מבלבל את כוונתו, וכשהוא עובר בצד ממילא אין הוא מבלבלו כל כך, אלא רק לפניו, **ולפי הנסתר עיקר הטעם הוא** משום השכינה והיא סובבת כל צידי המתפלל, וכל ד' אמות של תפילה הם בכלל זה, **ולהלכה נראה שהמ"ב מתכוון לומר** שמעיקר

ניתן להאזין לשיעור זה ולשיעורים קודמים דרך 'קול הלשון' במספר ישיר: 073-371-8679, כמו כן ניתן להירשם לקבלת התראה (צינתוק) כשמתחיל שידור חי - הקישו # ואח"כ 2

הדין מותר לעבור בצד של המתפלל, ומי שמחמיר כזוהר הקדוש ובפרט שאין לו סיבה סתם לפסוע וכגון שאינו ממהר ואין המתפלל מאריך כל כך, יש בזה עניין, **וזה תשובה לשאלת הבה"ח אליסף מרדכי שיחי' ששואל:** מה הדין באופן שהמתפלל מאריך הרבה? מעיקר הדין מותר לפסוע לצדדים, ואם יכול ימתין כזוהר הנ"ל.

ה. כשרות כללי.

עוד שאל אותי השבוע משדה התעופה בחו"ל ידידי הרב ישראל מאיר ארלנגר שיחי': החליפו לנו את האוכל של המהדרין של הטיסה ברגע האחרון מההכשר של "העדה החרדית" להכשר של הרב נחשוני שליט"א מהדרין, **והשאלה היא:** האם אפשר לסמוך על זה שזה מהדרין? **והשבתי:** וודאי שיש אנשים שאוכלים רק מכשרות "העדה החרדית" ואם סומכים רק על זה וממילא אם אין עדה חרדית זה בעיה, אמנם מי שאוכל עוד הכשרים אז כפי הידוע לי הרי שהרב נחשוני שליט"א אני מכיר אותו והוא ירא שמים גדול ומדקדק במהדרין קלה כבחמורה וכבר פקיע שמיה, וודאי שראוי הוא לסמוך עליו.

ו. הל' תפילה – ברכות השחר באדם שהיה ער בלילה.

עוד שאל אותי השבוע ידידי הבה"ח מוטי קוריץ שיחי': אדם שהיה ער בלילה האם הוא מברך ברכות השחר? ואיזה ברכות הוא מברך? **והשבתיו: מבואר במ"ב (סי' ב') בשם הח"א** שאדם שהיה ער בלילה לפני הנץ התפילה יתפנה וייטול ידיו ויברך ברכות: "יעל נטילת ידיים" ו"אשר יצר", שהרי הוא נטל ידיו ונפנה, **וכן כתב הרמ"א (סי' מ"ח) שברכות:** "אשר נתן לשכוי וכו' מברכים גם אם לא שמעו קול תרנגול וכדו' שהרי מברכים על דרכו של עולם, וממילא יכול לברך אותם בכל גווני וכמו שמברך כשלא שמע תרנגול וכדו', **וכן ברכת התורה הביא המ"ב (שם) בשם רעק"א** שאם ישן ביום הקודם אחרי ברכת התורה הרי שהוא יכול לברך כעת ברכת התורה, ממה נפשך: אם מברכים על יום חדש הרי שהגיע יום חדש, ואם מברכים על הפסק שינה הרי שהיה הפסק של שינה בין הברכה הקודמת לברכה של עכשיו, **וכתב המ"ב (שם) בשם א"ר** שאדם שהיה ער בלילה יש ספק אם יברך ברכות "אלוקי נשמה" ו"המעביר שינה", ולכן נקטי' שאת שני ברכות אלו אינו מברך או שישמע אותם מאחר, והלכות אלו הם לפי בני אשכנז, **וכמו שאומר הבה"ח אליסף מרדכי שיחי':** ברכות "על נטילת ידיים" ו"אשר יצר" בני ספרד לא מברכים כשערים בלילה, ובאמת זה נכון כי הם נוהגים לפי מרן בשו"ע והוא לא הזכיר חידוש זה של החי"א שהיה אחריו, אמנם לגבי ברכות "אשר נתן" וכו' אף **שבשו"ע (שם) מבואר** שאם לא שמע קול תרנגול וכדו' לא יברך עכ"פ מנהג בני ספרד כן לברך, **והטעם כתב מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל שזה עפ"י קבלת האריז"ל זיע"א.**

ז. הל' ברכות – בירך "המוציא" וכדו' והפסיק בדיבור האם השומעים צריכים לברך שנית?

עוד שאל אותי השבוע ידידי הרב חגי פליישמן שיחי': אדם שבירך להוציא אחרים ידי חובתם וכגון: שבירך ברכת "המוציא, כנהוג בשבת להוציא את שאר בני הבית, והפסיק בדיבור שאינו לצורך הסעודה האם יש לשומעים ג"כ לחזור ולברך? [אז שהוא יברך עוד פעם ויוציא אותם] **והשבתיו: פשטות הפוסקים והמ"ב היא** שהיות ואדם דיבר אחרי הברכה הרי שהלכה הברכה לגמרי וממילא וודאי שמי שבירך יש לו לחזור ולברך שנית בהפסיק שלא לצורך הסעודה, וממילא היות והשומעים יצאו גם הם ממנו מדין: "שומע כעונה" וממילא כיון שברכתו הייתה שלא כהוגן אזלא ליה הברכה והם ג"כ צריכים לברך שהרי כל יציאתם י"ח הייתה ממנו, **ואמנם הוא הביא שהגרמ"מ קראפ שליט"א הביא** שיש לסמוך על כמה פוסקים שלא הוזכרו במ"ב ולא לברך, אך נראה שהעיקר כהמ"ב, וגם מסברא נראה כן וכנ"ל, וממילא אין כאן ספק שעליו נאמר: "ספק ברכות להקל" שהרי הלכה הברכה בוודאות ע"י ההפסק.

ח. הל' שבת – כביסה שהייתה רטובה בבין השמשות האם מותרת בלבישה בשבת?

עוד שאלו אותי בליל ש"ק הקודמת בבית כ"ק האדמו"ר מראדזין שליט"א כאן בבית וגן: כביסה שהייתה רטובה בבין השמשות **שכתב המ"ב (סי' ש"א וש"ח)** שהיא אסורה בטלטול כיון שגזרו חכמים לטלטל בגד רטוב בשבת שמאר יסחוט אותו ומדובר על בגד שהוא: "טופח על מנת להטפיח" והיינו שהוא רטוב כ"כ עד שכשנוגעים בו האצבע מתרטבת עד שהיא יכולה להרטיב בגד אחר שנוגע בו עם רטיבות זו, וממילא גם אם הבגד היה רטוב בבין השמשות הרי שהוא אסור בטלטול משום גזרה זו, **והשלה היא:** האם באמת אין אפשרות לטלטל בגד זה בשבת? **והשבתי: מבואר בספר "שמירת שבת כהלכתה" בשם מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל (מובא בהערה שם)** שמותר לטלטל בגד שהיה ידוע בבין השמשות שהוא יתייבש בשבת, וכגון שמאוד חם, או שהוא היה ליד ההסקה וכדו', והטעם כי במוקצה כזה בעינן תרתי (**כמבואר בשו"ע ריש סי' ש"י**) "דחינהו בידים" ו"לא חזו", והיינו שהדבר לא יהיה ראוי לשימוש בשבת וכמו הדוגמה שמובאת שם בשו"ע על תמרים שהוא הניח אותם על הגג לייבוש והדרך שלהם היא שהם מסריחים לפני שהם מתייבשים ואינם ראויים לאכילה, וממילא הוא גם "דחינהו בידים" והיינו שהוא דחה אותם מלהשתמש בהם בשבת זו, וגם "לא חזו" שהרי הם מסריחים, אמנם כאן הוא ג"כ ידע בבין השמשות שזה יהיה יבש בשבת, וגם הבגד נשאר אותו בגד והוא ראוי לשימוש אלא שהוא רטוב, וממילא זה שונה לגמרי מהתאנים הנ"ל, ושרי באופנים הנ"ל לטלטלו בשבת, **ועי"ש עוד טעמים לזה ואכמ"ל, (ומה ששאלו עוד:** האם מותר להוסיף מים רותחים לתבשיל רותח על האש שהוכל להישרף? **התשובה היא: לפי הרמ"א** מותר כיון ששניהם רותחים ואין שייך בזה איסור בישול בשבת, וטוב שיאחז הסיר בידו – **עי' מ"ב) ולפי השו"ע** אין לעשות כן).

ט. הל' כשרות – בליעה בדבר קיים הנותן טעם לפגם.

עוד שאל השבוע הרב פרנקל שיחי' {דרך ידידינו היקר מזכה הרבים ר' אלנתן אלוני שיחי' במכתב}: היה שמן או יין של דמאי (ספק מעושר) ועבר עליהם 24 שעות והכניסו לתוכם דבר היתר האם אמרי' בזה: "נותן טעם לפגם" או שכיון שזה קיים לא אמרי'? **והשבתי: עניין זה של "נותן טעם לפגם" מצאנו בפוסקים** לגבי בשר שהתבשל בסיר חלבי וכדו' להיפוך, שברגע שעבר 24 שעות מעת הבישול הקודם הרי שאמרי' בזה: "נותן טעם לפגם" והמאכל מותר, אמנם כשקיים הדבר בעולם וכגון במקרה הנ"ל שיש ממשות שמן או יין פשיטא שלא אמרי' בזה: "נותן טעם לפגם", אלא אמרי' בזה: "ביטול בשישים" וכדין תבשיל קיים שאף שעבר עליו 24 שעות הרי שהוא נשאר בשרי, וכן להיפוך, וממילא כל מה שמועיל עניין: "נותן טעם לפגם" זה בכלי וכדו' שכבר אין בתוכן את האוכל ורק נשאר הבליעה, והבן.

י. הל' תפילה – לא כיוון בברכה ראשונה של שמונה עשרה.

עוד שאל ידידינו הרב יהודה ביל שיחי' מניו יורק ארה"ב {דרך ידידינו הנ"ל שיחי' במכתב}: יודעה ההלכה בשו"ע (סי' ק"א ס"א) שיש לכוון בברכה ראשונה של שמונה עשרה וזה מעכב, **וכתב הרמ"א (שם):** "והאידנא אין חוזרין על חסרון כוונה שאף כשיחזור לא יכוון" **(טור), והשאלה היא:** אם יש לו אפשרות לחזור ולתקן (והוא מנ במכתבו כמה אפשרויות) האם יש לו לעשות כן? **והשבתי: היות וכתבו הפוסקים** שאין לחזור כי לא יכוונו, זה טעם לתקנה למה לא חוזרים, אך הלכה למעשה היא שלא חוזרים! וממילא, אין לחזור בכל גווני ויעשה תשובה ויכוון בתפילה הבאה.

י"א. מוכר ספרים שטעה.

עוד שאל ידידינו הגאון ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א במח"ס "גם אני אודך" ועוד {דרך ידידנו הנ"ל במכתב] וקבלתי את השאלה סמוך ל"כותל המערבי": היה מעשה במוכר ספרים שהביאו לו ספרים למכור, והספרים היו שני חלקים ואמרו לו שימכור אותם ב- 50 ₪ ויעלה את המחיר בעוד 7 ₪ שאת זה הוא מרוויח מכל ספר שימכור, והוא חשב שמוכרים את שני החלקים ב- 50 ₪ ואח"כ אמר לו הסוכן שכל חלק עולה 50 ₪, האם הוא חייב לשלם את הנזק? **והשבתי:** בעיקרון אינני דן בדיני ממונות, וגם צריך לשמוע את שני הצדדים, אבל על פניו נראה שהיות והיה לו לברר ולא ביירר הרי שזה קרוב לפשיעה שהרי יש לו כאן ספק האם כל חלק עולה 50 ₪ או שני החלקים? ומדוע הוא לא הרים טלפון לברר את העניין כהרף עין, ולכן לענ"ד יש לו לשלם את הנזק, או לקזז את הרווח שלו עכ"פ כפיצוי, וישאלו לדיין מומחה.

י"ב. הל' ראש השנה – ענית: "ברוך הוא וברוך שמו" בברכת התקיעות, "תשליך" וטעמיו.

עוד מעט ראש השנה ונאמר כמה הלכות הקשורות ליום קדוש זה: יש להדגיש שגם מי שעונה כל השנה: "ברוך הוא וברוך שמו" על ברכות שהוא שומע וכגון שחברו מברך ברכת: "שהכל" וכדו', הרי שאין לו לענות על ברכת תקיעת שופר וכדו' – **וכמו שכתבו הפוסקים והטעם לזה:** כי כל מה שעונים: "ברוך הוא וברוך שמו" זה על ברכה שאינו יוצא בה י"ח, וכגון: חזרת הש"ץ, שהוא כבר התפלל בעצמו בלחש, אמנם בברכה שהוא יוצא בה י"ח הוי הפסק בברכה שהרי הוא צריך להיות: "שומע כעונה" ולכן לא יענה שהרי הוא מכוון לצאת בברכת תקיעת שופר, וכן כל כיוצ"ב, וזה הכלל בעניין זה, **עוד כתבו הפוסקים** שנהגו לעשות תשליך, והיינו שהולכים אל הנהר ואומרים שם "תשליך" בנוסח הידוע, **וכתבו הפוסקים** שבשנה שחל יום א' של ר"ה בשבת וכמו השנה תשפ"ד, הרי שאומרים "תשליך" ביום השני של ר"ה ולא ביום הראשון, **והטעם לזה כתבו הפוסקים** כיון שהיה מנהגם לצאת מחוץ לעיר לומר את ה"תשליך" ואין הקהל יודעים את זה בעל פה ולוקחים את הסידורים ויבואו לאיסור הוצאה וטלטול, לעומת יו"ט שמותרת מלאכת הוצאה, **ומוסיף הבה"ח אליסף מרדכי שיחי': מנהג בני ספרד** שגם כשחל בשבת עושים "תשליך" ביום הראשון, **עוד מוסיף הבה"ח עקיבא רוזן שיחי': ראיתי עוד טעם לזה** כיון שאומרים בה בתחינות ואין אומרים בשבת תחינות ובקשות, **ובטעם הדבר למה הולכים למקום מים דווקא כתבו הפוסקים כמה טעמים לזה (הובא במ"ב ובקישו"ע ועוד): א.** להזכיר עניין העקידה **שאמרו חז"ל על אברהם אבינו ע"ה** שהיה הולך לעקוד את יצחק והשטן התחפש לנהר ולא נתן לו לעבור, **ואמר הפסוק:** "הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש" = והיינו שהלך במסירות נפש כשמים עד נפש היינו הצוואר, **ב. כיון שביום ר"ה אנחנו ממליכים את הקב"ה והמנהג היה שממליכים את המלכים על הנהר, וכן כתבו הפוסקים שנהגו ללכת לנהר שיש בו דגים, וכמה טעמים נאמרו לדבר (הובאו בספרים הנ"ל): א.** שזה מעורר אותנו לתשובה לדעת שאנחנו כמו הדגים הנאחזים במצודה רע, **וכמאמר הכתוב (קהלת):** "כדגים הנאחזים במצודה רעה", **ב.** כיון שהדג עינו קפוחה תמיד, ואנחנו רומזים שאנחנו רוצים שמירה כל השנה, בבחינת: "עינא קפיחא" = והיינו שיהיו עיני ה' עלינו לשומרנו, **ומה ששואל הבה"ח אליסף מרדכי שיחי':** מדוע מנערים את הבבדים? **הטעם לזה** לרמוז על זריקת החטאים, **וכמו שאמר הכתוב (מיכה):** "ותשליך במצולות ים כל חטאתם".

י"ג. הל' חג הסוכות – מתי מברכים ברכת: "לישב בסוכה"? שכח לברך ברכת "לישב בסוכה" וסיים לאכול? מה הדין באדם שהלך לסוכת חברו? ועוד.

עוד מעט חג הסוכות ונאמר כמה הלכות מעניינו תוך הל' יום לחג: יודועה ההלכה שכתבו השו"ע והרמ"א שיש לברך ברכת, לישב בסוכה" רק בשעה שאוכלים ושותים בסוכה לאפוקי השינה שאין מברכים עליה ברכה זו, **וכן הלכה [ומוסיף הבה"ח עקיבא רוזן שיחי': לפי רבינו הגר"א זיע"א ("מעשה רב")** מברכים ברה זו בכל פעם שנכנסים לסוכה, וזה נכון! אך זה למי שנוהג כמותו תמיד, ובלאו הכי יעשה כשו"ע והרמ"א הנ"ל] **ויש לציין (וכמו שאומר הבה"ח עקיבא רוזן שיחי') מה שהביא המ"ב על דבריהם** שאדם שחוזר בלילה לביתו ורוצה לברך ברכת "לישב בסוכה" הרי שיש לו לאכול כביצה פת, או מזונות, ואז שפיר יכול לברך ברכה זו לכתחילה ויפטור בכך גם את השינה, **וכן נוהג אמו"ר שליט"א שנים רבות, ויש לציין עוד הלכה שיש עוד אופן לברך ברכה זו שנית, והיא:** אדם שאכל בביתו ואחרי הסעודה הלך לבקר את חברו, ובסוכת חברו הביאו לו מאכלים של פת או מזונות, באופן שהוא אוכל כביצה פת או מזונות יש לו לברך ברכת: "לישב בסוכה" שנית, אף שבירך לפני כן, שהרי זה סוכה אחרת ושינוי מקום והיסח הדעת, (וכן כשחוזר לביתו אח"כ ושוב רוצה לאכול יש לו שוב לברך והטעם כנ"ל), **ויש בזה הלכה מעניינת שיכולה להיות ג"כ כחידה:** איך יתכן שאדם יברך ברהה זו לכו"ע כשאינו אוכל, שותה או ישן לכו"ע? **התשובה היא: כתבו הפוסקים (הובא במ"ב ובקישו"ע)** שאדם שכבר אכל ושכח לברך ברכת: "לישב בסוכה" ויושב עדיין בסעודה אף שסיים אכילתו יש לו לברך ברכת: "לישב בסוכה" מיד, **ולהטעם לזה:** כי הברכה מגיע מחמת הסעודה, **והבאתי לעניין זה הלכה דומה שמובאת במ"ב (הל' ברכות): ידוע מה שאיתא בגמרא ברכות** שאדם שלא מברך לפני האכילה כאילו גנב לאביו ולאמו ויש בזה סוד גדול, והוא נהנה מהעולם בלא ברכה, וזה עוון חמור, והנה, אם אדם לא בירך על כוס קפה ונזכר אחרי חצי הכוס יש לו לברך מיד שנזכר, והוא פוטר בזה גם את מה שהוא שתה (או אכל) לפני כן, וביטל את העבירה הנ"ל, **ונראה הטעם לזה:** כי בכך הוא מגלה למפרע שמה שהוא לא בירך אי"ז מחמת שהוא כופר בטובתו של הקב"ה אלא מחמת השכחה, וכשבירך תיקן מעשיו, וה"ה כאן (אם כי זה לא דומה לגמרי שהרי כאן הוא כבר נמר לגמרי, אך אי"ז קשה שהרי הוא ממשיך עדיין לשבת בסוכה, וממילא אתי הברכה שפיר, והבן).

י"ד. הל' ברכות – בירך על העץ אדמה ולהיפוך, בירך מזונות על שאר מאכלים, אכל פיצה ובאמצע רוצה לקבוע עליה סעודה, ועוד.

וכיוון שמדברים על הל' ברכות אני יוסיף עוד הלכה בהל' אלו שהתחדשה עכשיו תוך כדי השיעור: יש כאן שקדים ושואל הבה"ח אליהו ברוך פפר שיחי': אדם שבירך על השקדים "אדמה" ולא: "העץ" האם צריך לשוב ולברך? **התשובה היא: איתא במשנה (ברכות) וכן הלכה** שאי"צ לחזור ולברך, שהרי הפירות יוצאים מן האדמה, ולכן ברכת "אדמה" פוטרת את "העץ" בדיעבד, אמנם להיפוך כשבירך על "אדמה" – "העץ" לא יצא י"ח ויש לו לחזור ולברך, שהרי אין האדמה יוצאת מן העץ, והבן, [**וכמו שהוסיף הבה"ח שמואל דוד זהבי שיחי'**], **ומה ששואל הבה"ח מרדכי לוי שיחי':** מה הדין אדם שבירך מזונות על שאר מאכלים? **התשובה היא: מבואר בפוסקים** שעל כל מאכל הוא יוצא בברכת "מזונות" י"ח, חוץ ממים ומלח, כיון שאינם מזינים, **ומבואר במשנה (נדרים פ' הנודר מן המזון)** שמי שנודר הנאה ממזון אסור לו לאכול כלום עד שיתיר את נדרו חוץ ממים ומלח שאינם בכלל מזון, וכן הדין לגבי צירוף לזימון, ועוד, ואכמ"ל, **ומה ששואל הבה"ח אליסף מרדכי שיחי':** מה הדין אדם שהתחיל לאכול פיצה (וכדו') ובירך מזונות, וכעת הוא רוצה לאכול הרבה ולקבוע עליה סעודה, האם יש לו לברך ברכת: "המוציא"? **התשובה היא: כתבו הפוסקים** שאם נשאר לו עדיין במה שלא אכל שיעור קביעות סעודה, הרי שיש לו ליטול ידיו ולברך: "על נטילת ידיים" ו"המוציא", אמנם כשלא נשאר לו שיעור קביעות סעודה יש לו להמשיך הלאה לאכול ולברך על כל האכילה ברכת המזון.

ט"ו. הל' קידוש לבנה – באמצע מעריב, מגילה, סומא בברכה זו (ובברכות: "יוצר אור", "מאורי האש").

עוד למדתי השבוע עם ידידי החברותא הבה"ח אליסף מרדכי שיחי' הל' קידוש לבנה ונאמר מזה כמה דברים: אם לא עשו הציבור ברכת הלבנה ובאמצע קריאת המגילה שיוצאת תמיד באמצע החודש ראו את הלבנה, **כתב בתשובת "נודע ביהודה" (הובא בקישו"ע ועוד)** שאם כל הציבור לא אמרו וחושיים שמא יפסידו אותה הרי שיש להם לצאת ולקדש את הלבנה אף באמצע הקריאה של המגילה, ואח"כ יחזרו וימשיכו, כי בלאו הכי הם יפסידו המצווה לגמרי באותו חודש, אמנם יחיד שלא בירך לא יצא ואם יפסיד יפסיד, **וכן יש שם הלכה כללית** שבאופן כללי יש לקדש את הלבנה לפני קריאת המגילה, **ונראה הטעם לזה כי אמרי':** "תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם" שהרי ברכת הלבנה היא פעם בחודש ומגילה היא פעם בשנה, **ומהאי טעמא גופא כתבו הפוסקים** שמעריב קודם לקידוש לבנה לפי שהוא תדיר טפי, שהיא פעם בחודש, אמנם **כתבו הפוסקים** שאם ראו את הלבנה באמצע תפילת מעריב וזה הלילה האחרון וחוששים שיפסידו המצווה יש להם לצאת בין הפרקים ולקדשה ולחזור ולהמשיך להתפלל, וכגון: בין "גאל ישראל" ל"השכיבנו" וכדו', **עוד כתבו הפוסקים** שסומא ברכה ברכה זו, **(ובמ"ב הביא (סי' תכ"ו) בשם כמה אחרונים** שאם יש אחר שיוציא אותו עדיף שישמע ממנו, אך דעת רוב הפוסקים שמברך, וכן כשאין לו אחר יברך לכו"ע, וכן בהבדלה, **והטעם לזה נראה עפ"י הגמרא מגילה (כ"ד:) שר' יוסי אמר שהוא כל ימיו היה מצטער על המקרא שכתוב:** "והיית ממשש באפילה כאשר ימשש העיור בצהרים" וכי מה אכפת לו לעיור בין לילה לצהרים? עד שהוא ראה עיור אחד ואבוקה בידו ושאלו: "אבוקה זו מדוע"? והשיבו: "שכל עוד הוא הולך עם אבוקה רואים אותו אנשים ומצילים אותו מפני הבורות, וכדו', עיי"ש, ומהאי טעמא הוא מברך "יוצר אור" – **לרבנן (שם במשנה ע"א) דלא כר' יהודה, עיי"ש, וגם בר' יהודה יש דקדוק נפלא שלשונו הוא (שם במשנה):** "כל שלא ראה מאורות **מימיו** אינו מברך" ומשמע שאם ראה פעם מברך כי הוא נהנה מהיצירה של השמש.

ייתן ה' שנזכה לכל הברכות ברוחניות ובגשמיות "ישועות מקיפות" לכלל ולפרט, שנה טובה! "כתיבה וחתימה טובה", אמן!

הגאון ר' יצחק זר שליט"א אב"ד ירושלים ברכני ביום ה' כ"א אלול תשפ"ו במאור פנים.

כ"ק האדמו"ר"ם מסערט ויז'ניץ חיפה, קאסוב ויז'ניץ בית שמש, קרעטשניף ירושלים שליט"א ברכוני אור ליום ו' כ"ב אלול תשפ"ו כאן בירושלים בחמימות רבה ובלחיצת יד ומאור פנים בברכת השנים.

מו"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א ברכני אור ליום ו' כ"ב אלול תשפ"ו במאור פנים בברכת השנים, ונהנה מאוד משיעור זה ומעניין ברכת: "לישב בסוכה" כשאכל כבר, ושאל אותי קושיה חזקה: כתבו הפוסקים שאדם שלא אמר "יעלא ויבא" בר"ה אינו חוזר כיון שי"א שמותר לצום בר"ה וממילא אין חיוב סעודה עכ"פ בפת, וקשה: הרי בלילה של ר"ה לא צמים וא"כ מדוע אינו חוזר בלילה? ומה שאמרי': "אין מקדשין את החודש בלילה" קאי על "יעלא ויבוא", שבתפילה **וכמו שהביא המ"ב בשם ר' אבלי פאסווילער זצוק"ל לגבי** שכח "המלך הקדוש" שבלילה אינו חוזר, וצ"ע.

הוספות לגיליון הקודם ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א שאמר לי ביום א' כ"ד אלול תשפ"ו: הדברים נפלאים ביותר! ויש לי להוסיף:

א. בעניין "קנאת סופרים, - הכול נכון! אך מה שהצדיק אינו מקנא כי הוא יודע שמה שמגיע לו הוא יקבל מה' יתברך, זה עיקר הנקודה.

ב. בעניין יאוש – יש להוסיף מה שאמרו צדיקים: "יאוש שלא מדעת" והיינו שמי שמתייאש זה שלא מדעת לפי שאין לאדם להתייאש מעצמו אף פעם.

ג. בעניין הס"ת והפעמונים – יש לציין גם לדברי המ"ב (סי' של"ט ס"ג) שהתירו עניינים של השמעת קול שהם ג"כ משום שבות, לדבר מצווה, עיי"ש.

ד. בעניין שינה בסוכה כשמתבייש – אני הייתי אומר שישן ויכבדוהו, וזה אינו נקרא צער.

הגאון ר' יהושע איכנשטיין שליט"א ר"י "יד אהרן" ברכני אור ליום ד' כ"ז אלול בלחיצת יד ובמאור פנים.

הגיליון נודב ע"י ידידינו היקר ר' אברהם לוי שיחי' לעי"נ אביו אסלן יהודה בן מלכה ואברהם ז"ל, אמו רג'ינה בת רוחמה ומנשה ע"ה, אחיו חיים, משה (מוי"ס), יצחק בני רג'ינה ז"ל, אחיותיו מלכה ואסתר בנות רג'ינה ע"ה, ואחיינו הד"ר יונתן לוי ז"ל בן רות ורפאל שיחי', ת.נ.צ.ב.ה.

הגיליון נודב ע"י ידידינו היקר ר' שמחה בגריאל גולדמן שיחי' לעי"נ אביו ר' יחיאל מיכל ב"ר מרדכי שרגא זצ"ל, נלב"ע ט' אלול, ת.נ.צ.ב.ה.

הגיליון נודב ע"י ידידינו היקר החפץ בעילום שמו להצלחתו.

לעי"נ הגאון ר' מאיר פדידה זצוק"ל, ר"ב "אור גאון" ב"ב, נלב"ע כ"א אלול תשפ"ו, ת.נ.צ.ב.ה.

לעי"נ הגה"צ אב"ד זלישעז זצוק"ל מזקני הרבנים בארה"ב, נלב"ע ש"ק כ"ג אלול תשפ"ו, ת.נ.צ.ב.ה.

לעי"נ הגה"צ ר' חיים יוסף גוטליב זצוק"ל מארה"ב נלב"ע ש"ק כ"ג אלול תשפ"ו, ת.נ.צ.ב.ה.

לתגובות ושאלות לאורנו שליט"א, ולהרשאה לרשימת התפוצה: divreymeir@gmail.com